

Sygn. I C 234/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Janusz Blicharski
Protokolant:	St. sekr. sądowy Elżbieta Drozd

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2016 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. D., K. B. (1)**

i J. B.

przeciwko **(...) S.A. w W.**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz A. D., K. B. (1) i J. B. kwoty **po 89.346,83 zł** /słownie: osiemdziesiąt dziewięć tysięcy trzysta czterdzieści sześć złotych i 83/100/ z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 60.539,65 zł za okres od 27 czerwca 2012 r. do 31 grudnia 2015 r.
- od kwoty 28.806,93 zł za okres od 27 czerwca 2016 r. do dnia zapłaty;

2. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

3. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz każdego z powodów kwoty po 9.491,66 zł tytułem kosztów procesu.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt I C 234/16

UZASADNIENIE

Powodowie A. D., K. B. (1), J. B. wnieśli w dniu 27 czerwca 2016 roku pozew przeciwko (...) S. A.w W. o zasądzenie kwoty 281.495,26 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 190.736 zł od dnia 27 czerwca 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 90.759,10 zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. Na rozprawie w dniu 21 grudnia 2016 roku, pełnomocnik powodów, doprecyzował żądanie pozwu poprzez umieszczenie zastrzeżenia, że spełnienie świadczenia do rąk któregośkolwiek z wierzycieli zwolni zobowiązanego z obowiązku w stosunku do pozostałych wierzycieli (k.172v., 00:38:51).

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa podała, iż powyższej kwoty dochodzi jako następca prawny S. B. tytułem nie wywiązania się strony pozwanej należycie z obowiązków przyjętych przez siebie w związku z zawarciem umowy ubezpieczenia przez Komornika Sądowego S. B. (polisa seria (...) nr (...)), na podstawie której (...) S.A., jako ubezpieczyciel był zobowiązany do zapłaty odszkodowania w wypadku wyrządzenia szkody podczas lub w związku z wykonywaniem przez komornika jego czynności zawodowych.

Pozwany (...) S. A. w W. wnosząc o oddalenie powództwa zgłosił w pierwszej kolejności zarzut przedawnienia roszczenia powodów. Niezależnie od powyższego ustosunkowując się merytorycznie do żądania pozwu wskazał, iż twierdzenia co do wysokości należnego roszczenia od ubezpieczyciela są hipotetyczne i nieuzasadnione. Zwracał też uwagę, iż pozwany zaspokoił roszczenia poszkodowanej Spółdzielni (...) w K., wypłacając na jej rzecz kwotę 322.217,99 zł.

Sąd ustalił, co następuje:

Powodowie A. D., K. B. (1) i J. B. są spadkobiercami testamentowymi zmarłego w dniu 12 kwietnia 2014 roku K. B. (2). Każdy z nich nabył spadek z dobrodziejstwem inwentarza po 31,74%. Czwartym spadkobiercą jest D. B. w 4,78%.

dowód: odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 14 grudnia 2015 roku, sygn. akt (...).

Dział spadku nie został jeszcze przeprowadzony.

okoliczność bezsporna

S. B. był Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Słupsku.

Działalność zawodowa S. B. była objęta obowiązkowym ubezpieczeniem z tytułu odpowiedzialności cywilnej komorników w (...) S. A. w W. za okres od 30 lipca 2002 roku do 29 lipca 2003 roku umową seria (...) nr (...) z sumą gwarancyjną określoną na kwotę 20.000 zł, zaś za okres od dnia 28 listopada 2004 roku do dnia 27 listopada 2005 roku umową seria (...) nr (...) z sumą gwarancyjną do 100.000 euro.

okoliczności bezsporne

S. B., działając jako Komornik Sądowy prowadził postępowanie egzekucyjne przeciwko Spółdzielni (...) w K., wyrządzając jej czynnościami egzekucyjnymi szkodę.

okoliczność bezsporna

Wyrokiem z dnia 23 października 2008 roku Sąd Okręgowy w Słupsku zasądził od pozwanego S. B. na rzecz powódki Spółdzielni (...) w K. kwotę 190.736,16 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 października 2008 roku oraz kwotę 4.000 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 23 października 2008 roku, sygn. (...) wraz z uzasadnieniem k. 54-68.

Na skutek apelacji wywiezionej przez obie strony, Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 19 maja 2010 roku zmienił powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Słupsku w punkcie drugim w ten sposób, że zasądził od S. B. na rzecz powódki odsetki ustawowe od kwoty 190.736,16 zł od dnia 31 sierpnia 2006 roku do dnia 23 października 2008 roku i w pozostałej części powództwo oddalił. Nadto zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 401,11 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

W wyroku tym Sąd Apelacyjny przesądził, że S. B. **ponosi jako Komornik odpowiedzialność za szkodę powstałą na skutek bezprawnego przyznania przez pozwanego wierzycielowi w postępowaniu**

egzekucyjnym na własność ruchomości postanowieniem z dnia 25 lipca 2005 roku zmienionym postanowieniem z dnia 7 października 2005 roku.

dowód: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 maja 2010 roku, sygn. akt (...) wraz z uzasadnieniem k.18-53.

(...) S. A. w W. nie przyłączył się do powyższego procesu z powództwa Spółdzielni (...) w K. przeciwko S. B. w charakterze interwenienta ubocznego.

okoliczność bezsporna

Pismem z dnia 12 czerwca 2012 roku S. B. wezwał stronę pozwaną w do zapłaty kwoty 356.312,91 zł stanowiącej łączny koszt odszkodowania zasądzonego od niego wyrokami Sądu Okręgowego w Słupsku i Sądu Apelacyjnego w Gdańsku i koszty procesu z uwzględnieniem skapitalizowanych odsetek na dzień 26 czerwca 2012 roku. Termin zapłaty roszczenia został oznaczony na dzień 26 czerwca 2012 roku.

dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 12 czerwca 2012 roku k. 86-88

Pozwany nie dokonał wypłaty żądanych kwot.

okoliczność bezsporna

W dniu 30 kwietnia 2013 roku S. B. złożył w Sądzie Rejonowym dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie wniosek o zawiązanie do próby ugodowej. Posiedzenie w tym przedmiocie odbyło się w dniu 17 lipca 2016 roku. Do zawarcia ugody między stronami nie doszło.

dowód: wniosek o zawiązanie do próby ugodowej jk. (...), protokół rozprawy z dnia 17 lipca 2013 roku k. 74

Strona powodowa działając pod zagrożeniem egzekucji zapłaciła na rzecz Spółdzielni (...) w K. kwotę łącznie 255.000 zł, w tym S. B. do dnia śmierci tj. do marca 2014 roku dokonał zapłaty kwoty 225.000, a A. D. kwoty 30.000 zł.

dowód: rozliczenie roszczeń sądowych dokonanych wpłat k. 142, wypis KRS dot. Spółdzielni (...) w K. k. 143-145, dowody wpłat kwot po 10.000 zł dokonanych przez A. D. na rzecz Spółdzielni (...) w K. k. 150-152, przedegzekucyjne wezwanie do zapłaty z dnia 1 czerwca 2016 roku k.141, pisma pełn. powodów do Zarządu Spółdzielni (...)w K. k. 146 i k. 148

W sprawie (...) Sąd Rejonowy w Słupsku opierając się na tej samej podstawie prawnej i faktycznej co w niniejszej sprawie zasądził od (...) S.A. na rzecz S. B. część roszczenia wynikającego z umowy ubezpieczenia jak w niniejszym pozwie, w kwocie 74.817,65 zł. Orzeczenie w w/w sprawie jest prawomocne.

dowód: akta sprawy (...) Sądu Rejonowego w Słupsku

Sąd zważył co następuje:

Podstawa prawna odpowiedzialności strony pozwanej nie była w niniejszej sprawie kwestionowana. Przepis art. 471 k.c. reguluje ją w sposób jasny, stanowiąc, iż dłużnik zobowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Stan faktyczny był między stronami bezsporny. Spór dotyczył natomiast kilku kwestii o charakterze prawnym.

Rozważenia - po pierwsze - wymagało czy roszczenie jest przedawnione, w szczególności czy do przerwania biegu przedawnienia doszło zawiązaniem do próby ugodowej. Po drugie, w zakresie ogólnie rzecz ujmując szkody, rozstrzygnąć należało jakie zdarzenie szkodę tę wywołało, jaka jest wartość szkody w tym znaczeniu czy obejmuje ona jedynie kwotę rzeczywiście zapłaconą poszkodowanemu czy kwotę wynikającą z tytułu wykonawczego, i wreszcie

która umowa ubezpieczenia jest właściwa dla określenia granic odpowiedzialności strony pozwanej. Po trzecie, mając na uwadze sformułowanie pozwu, należało zastanowić się nad sposobem zasądzenia żądanej należności i rozważyć, czy ewentualna modyfikacja Sądu w tym zakresie, stanowi wyjście poza żądanie pozwu i tym samym narusza art. 321 k.p.c.

Odnosząc się do pierwszego problemu, tj. przedawnienia, wskazać należy, iż Sąd podziela stanowisko strony powodowej, iż roszczenie nie uległo przedawnieniu.

Nie było w rozpoznawanej sprawie sporne zastosowanie do roszczenia dochodzonego pozwem trzyletniego terminu przedawnienia (art. 819 § 1 k.c.). Jeżeli chodzi natomiast o początek biegu przedawnienia, to w oparciu o art. 819 § 2 k.c., w brzmieniu sprzed dnia 10 sierpnia 2007 roku, przypomnieć należy, iż **bieg przedawnienia roszczenia o świadczenie do zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się w dniu, w którym nastąpiło zdarzenie objęte ubezpieczeniem.**

W myśl ogólnego uregulowania, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne (art. 120 § 1 k.c.). W razie konieczności zastosowania art. 819 § 2 k.c., początek biegu terminu przedawnienia roszczeń ubezpieczonego od odpowiedzialności cywilnej przeciwko ubezpieczycielowi rozpoczyna się w dniu, w którym ubezpieczony mógł najwcześniej (art. 120 § 1 k.c.) realizować swoje uprawnienia z umowy ubezpieczenia. Najpóźniej jest to dzień ogłoszenia wyroku, z którego wyniknęła odpowiedzialność ubezpieczonego objęta jego ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej. Natomiast wymagalność roszczenia z umowy ubezpieczenia należy rozumieć jako stan, w którym ubezpieczony wierzyciel ma prawną, co powinno się odczytywać jako też rzeczywistą możliwość, żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności o wypłatę świadczenia od dłużnika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15.10.2009r., sygn. akt (...), Lex nr (...)).

Odnosząc powyższe do rozpoznawanej sprawy, trzeba zauważyć, iż S. B. jako sprawca szkody został zobowiązany do jej naprawienia dopiero wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 maja 2010 roku wydanym w sprawie (...). Z tą więc datą strona powodowa została uznana za osobę odpowiedzialną za powstanie szkody.

W rezultacie, w ocenie Sądu, decydująca dla powstania roszczenia strony powodowej względem pozwanego nie jest data wyrządzenia szkody, tylko data uznania odpowiedzialności S. B. (sprawcy szkody) w powołanym powyżej wyroku z dnia 19 maja 2010 roku. Z tych też względów zdarzeniem ze stosunku ubezpieczenia pomiędzy stroną powodową a stroną pozwaną - o którym mowa w art. 819 § 2 k.c. - jest właśnie data wyroku zasądającego od sprawcy szkody odszkodowania na rzecz poszkodowanego – Spółdzielni (...) w K.. Tym samym roszczenie uległoby przedawnieniu w dniu 20 maja 2013 roku.

W dalszej kolejności rozważenia zatem wymaga, czy wniosek S. B. z dnia 13 kwietnia 2013 roku o zawezwanie do próby ugodowej, przerwał bieg przedawnienia (art. 123 k.c.). Stanowisko strony pozwanej, co do tego, iż w niniejszej sprawie nie doszło do przerwania biegu przedawnienia opierało się na koncepcji, ugruntowanej zresztą w orzecznictwie, iż brak jest podstaw do nadania takiego skutku kolejnym wnioskom o zawezwanie do próby ugodowej. Rzecz jednak w tym, na co zwracała uwagę i strona powodowa, że pogląd taki jest wadliwy jeżeli mowa o pierwszym zawezwaniu do próby ugodowej, tak jak to miało miejsce w okolicznościach faktycznych tej sprawy. Niewątpliwie czynność taka podjęta po raz pierwszy jest objęta dyspozycją przepisu art. 123 k.c., co oznacza, iż automatycznie przerywa ona bieg przedawnienia. Z tych też względów Sąd odstąpił od dokonania oceny rzeczywistych motywów zawezwania do próby ugodowej. Uznając zatem, że w przedmiotowej sprawie trzyletni termin przedawnienia dochodzonego roszczenia został przerwany pierwszym wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej i rozpoczął bieg na nowo z chwilą zakończenia posiedzenia pojednawczego tj. w dniu 17 lipca 2013 roku, to w chwili wytoczenia niniejszego powództwa, co miało miejsce w dniu 27 czerwca 2016 roku roszczenie nie było jeszcze przedawnione.

W świetle wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 maja 2010 roku ((...)) wydanego przeciwko S. B., Sąd nie ma również wątpliwości, która umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej jest właściwa dla określenia granic odpowiedzialności pozwanego. Skoro Sąd Apelacyjny przesądził, że zdarzeniem powodującym szkodę było przysądzenie własności przez komornika na rzecz nowego właściciela, co miało miejsce w dniu 25 lipca 2005 roku, to tym samym właściwą umową ubezpieczenia jest polisa seria (...) nr (...) z okresem obowiązywania od dnia 28 listopada

2004 roku do dnia 27 listopada 2005 roku, gdzie zakres odpowiedzialności pozwanego był szerszy (100.000 euro), a nie umowa seria 195 nr (...) obejmująca okres od dnia 30 lipca 2002 roku do dnia 29 lipca 2003 roku – jak twierdził pozwany, gdzie suma gwarancyjna ustalona była na niższym poziomie (20.000 zł).

Zasadniczy spór między stronami ogniskował się wokół tego co na gruncie niniejszej sprawy stanowi szkodę. Czy szkodą jest wartość tego co spadkodawca lub jego następcy (powodowie) dotychczas już zapłacili na rzecz poszkodowanej Spółdzielni (255.000 zł), jak zdawała się twierdzić strona pozwana, czy też szkodą jest wartość wynikająca z tytułu wykonawczego na rzecz poszkodowanej Spółdzielni, jak wywodziła strona powodowa.

W ocenie Sądu, w sytuacji istnienia w obrocie prawnym tytułu wykonawczego nie można ograniczać szkody do rzeczywiście zapłaconej poszkodowanemu należności. Argumentację tę wzmacnia pogląd Sądu Apelacyjnego w Białymstoku wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 czerwca 2016 roku, sygn.(...) (LEX nr (...)), że szkoda majątkowa w postaci straty (damnum emergens) obejmuje zarówno zmniejszenie się aktywów, jak i zwiększenie się pasywów. Do przyjęcia indemnizacji szkody w postaci pasywów, konieczne jest stwierdzenie, że w chwili orzekania są one pewne (tak co do zasady, jak i wysokości), a nadto wymagalne. O tym zaś, że w niniejszej sprawie pasywa strony powodowej są pewne i wymagalne świadczy to, że stwierdzone są prawomocnymi wyrokami Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 23 października 2008 roku, sygn. (...) oraz Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 maja 2010 roku , sygn. (...).

Ostatnią wreszcie kwestią wymagającą rozstrzygnięcia Sądu była kwestia sposobu zasądzenia należności powodów w świetle żądania zawartego w pozwie i modyfikowanego w trakcie rozprawy jako żądania zasądzenia solidarnego należności.

Z pozwem w niniejszej sprawie wystąpiło troje z czworga spadkobierców zmarłego sprawcy szkody, przy czym każdy z powodów dziedziczył 31,74 % spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Ostatni spadkobierca nieobecny w niniejszym procesie dziedziczył 4,78 % spadku. Powodowie występując o całość wierzytelności w postaci odszkodowania od ubezpieczyciela twierdzili, że wniesienie pozwu było czynnością zachowawczą w rozumieniu art. 209 k.c.

Zdaniem Sądu roszczenie o wypłatę odszkodowania nie jest czynnością zachowawczą, gdyż żadne prawo podzielne /a takim jest roszczenie pieniężne/ nie może być przedmiotem roszczenia zachowawczego. Każdemu ze współwłaścicieli przysługuje prawo odpowiadającego jego udziałowi we współwłasności / **podobnie wyrok WSA w Warszawie z 26 maja 2011 r. wydany w sprawie(...)**.

W związku z powyższym nasuwało się zasadnicze pytanie czy przy sformułowaniu pozwu i alternatywnym żądaniu solidarnego zasądzenia należności na rzecz powodów, podział należnego odszkodowania proporcjonalnie do wielkości udziałów powodów narusza treść art. 321 k.p.c. czy też nie narusza rygору wskazanego tym przepisem. Generalnie obowiązuje zasada, że Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie /vide: wyrok SN z 14 stycznia 2009 r. (...)/.

Związanie Sądu granicami żądania nie oznacza, że Sąd w sposób bezwzględny jest związany samym sformułowaniem żądania. Jeżeli bowiem treść żądania sformułowana jest niewłaściwie, niewyraźnie lub nieprecyzyjnie Sąd może, a nawet ma obowiązek odpowiednio je zmodyfikować, jednakże zgodnie z wolą powoda i w ramach podstawy faktycznej powództwa. W takich przypadkach chodzi wyłącznie o nadanie zawartej w treści pozwu woli powoda poprawnej jurydycznie formy / vide: wyroki SN z 28 czerwca 2007 r. (...) i z dnia 9 maja 2008 r. (...)/.

Mając powyższe na uwadze Sąd przyjął, że należne od ubezpieczyciela odszkodowanie - bez naruszenia art. 321 k.p.c. - należy podzielić proporcjonalnie do wielkości udziałów powodów w spadku, oczywiście przy pominięciu udziału spadkobiercy nie uczestniczącego w procesie w charakterze strony i zasądzić na rzecz każdego z powodów po 89.346,83 zł /31,74 % odszkodowania/.

Podział taki zgodny jest też - chociaż nie w całości w związku z koniecznością oddalenia powództwa w części obejmującej udział ostatniego ze spadkobierców nie uczestniczącego w procesie - z wolą powodów zawartą w pozwie.

Oczywistym jest też, że brak jest podstaw do solidarnego zasądzenie dochodzonej kwoty na rzecz powodów. Solidarności nie dopatruje się Sąd w sugerowanej przez powoda treści art. 1035 k.c. w którym mowa jest jedynie o solidarności dłużników a nie wierzycieli. Nie ma też podstaw do zasądzenia odszkodowania in solidum.

Biorąc pod uwagę to, iż powodowie przegrali proces w niewielkim zakresie w trybie art. 100 k.p.c. Sąd całością kosztów obciążył stronę pozwaną.

Na koszty te złożyły się opłata od pozwu uiszczona przez powodów/ 14.075 zł/ oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 14.400 zł. Przy uwzględnieniu zasad zasądzenia roszczenia głównego na rzecz każdego z powodów zasądzono po 9.491 zł tytułem zwrotu kosztów procesu/ $28.475 : 3 = 9.491$ /

Na oryginale właściwy podpis.